

พระนคร

—ON THE MOVE—

“สามยอด-วังบูรพา-พาหุรัด” ก้าวข้ามบนเส้นทางอย่างตะวันตก

BANGKOK in TRANSIT: Siam's transition into the Westernized world

พระนคร

—ON THE MOVE—

มิวเซียมสยาม พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้

MUSEUM of SIAM : Discovery Museum

๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ - ๑ มีนาคม ๒๕๖๓

๑๐:๐๐ - ๑๘:๐๐ น. (ปิดวันจันทร์)

5 Nov 2019 - 1 Mar 2020

10 am - 6 pm (Closed Mondays)

“สามยอด-วังบูรพา-พาหุรัด” ก้าวย่างบนเส้นทางอย่างตะวันตก

BANGKOK in TRANSIT: Siam's transition into the Westernized world

สารจาก สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา รถไฟฟ้ามหานคร (MRT) ได้เปิดระบบรถไฟใต้ดินให้บริการอย่างเป็นทางการ ในส่วนต่อขยายของสายสีน้ำเงิน เข้ามายังพื้นที่เมืองเก่า ๒ สถานี คือ **สถานีสามยอด (BL30)** และ **สถานีสนามไชย (BL31)**

สถานีสนามไชย คือ สถานีที่อยู่บริเวณด้านหน้ามิวเซียมสยาม สถาบันฯ ร่วมกับรถไฟฟ้ามหานคร มีโครงการที่จะจัดแสดงหลุมขุดค้นโบราณคดี ภายในโถงทางขึ้น-ลงสถานีดังกล่าว ส่วน **สถานีสามยอด** นั้นตั้งอยู่ในย่าน “สามยอด-วังบูรพา-พาหุรัด” อันถือเป็นย่านการค้าสำคัญในอดีต เป็นศูนย์กลางของกรุงเทพฯ ในช่วงเปลี่ยนผ่าน จากสังคมจารีต สู่โลกสมัยใหม่แบบตะวันตกเช่นในปัจจุบัน

ย่านนี้ มีบทบาทมาตั้งแต่สมัย ร.๕ ที่ทรงให้ตัดถนนเจริญกรุงขึ้นมา ต่อด้วยในสมัย ร.๕ จึงมีการตัดถนนพาหุรัดเพิ่มขึ้น ถนนเส้นอื่นๆ จึงเกิดขึ้นตามมา เพื่อเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมทางบกเข้าด้วยกัน

ที่นี่เอง ที่มีผู้คนจากหลากหลายเชื้อชาติเข้ามาร่วมมีบทบาทในการพัฒนาเมืองบางกอก มีห้างร้านมากมาย มีโรงเรียน โรงพยาบาล มีแม้กระทั่งโรงระบำจำปาศักดิ์ ชาวพาหุรัดก็ใช้จะมีแต่แขกอินเดียที่เป็นภาพจำของย่านนี้เท่านั้น ยังมีฝรั่ง จีน ญี่ปุ่นอีกด้วย

นิทรรศการ “พระนคร on the Move” จึงเป็นการคลี่ให้เห็นความรุ่งเรืองหลากหลายของชุมชนเก่าแห่งนี้ ในพระนคร ที่ปัจจุบันอาจจะโรยรา แต่นับจากสถานีรถไฟฟ้ามาเยือน ความเปลี่ยนแปลงในย่านนี้จะเกิดขึ้นใหม่อีกครั้ง ปลุกย่านการค้าเก่าให้ก้าวต่อไป

ราเมศ พรหมเย็น

รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหาร
และพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)
และผู้อำนวยการสถาบันพิพิธภัณฑ์
การเรียนรู้แห่งชาติ

เปลี่ยน

พระนคร =ON THE MOVE=

BANGKOK in TRANSIT:

Siam's transition into the Westernized world

เมื่ออาณาจักรสยาม เผชิญหน้ากับการคุกคามจากโลกตะวันตก เรามิได้นิ่งเฉย การปรับตัวจะทำให้สยามอยู่รอด การเปลี่ยนแปลงจะทำให้สยามก้าวต่อไป

ที่นี่ “ศูนย์กลาง” แห่งใหม่ของพระนคร “สามยอด-วังบูรพา-พาหุรัด” สถานที่บ่มเพาะ การปรับตัวสู่โลกสมัยใหม่ เป็นรอยต่อให้สยามพร้อมเข้าสู่สังคมตะวันตกอย่างเต็มตัว เช่นในปัจจุบัน

และเมื่อย่านนี้เผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงใหญ่อีกครั้ง มีใครไหมที่จะช่วยพลิกวิกฤตเป็นโอกาส พื้นที่ย่าน “สามยอด-วังบูรพา-พาหุรัด” ให้อยู่รอด และก้าวต่อไปอย่างมั่นคง

#Changes #Urban #CityCenter #Westernization #ModernLifeStyles #Diversity #InternationalDistrict

When the Kingdom of Siam faced threats from the Western world, we did not take it lying down. Adaptation could help Siam survive, and the right changes helped us thrive.

This was the new city center of the capital - “Sam Yot / Wang Burapha / Phahurat.” This was the birthplace of new changes vital to adaptation in the modern era. This was the springboard of Siam's transition into a Westernized society as it is today.

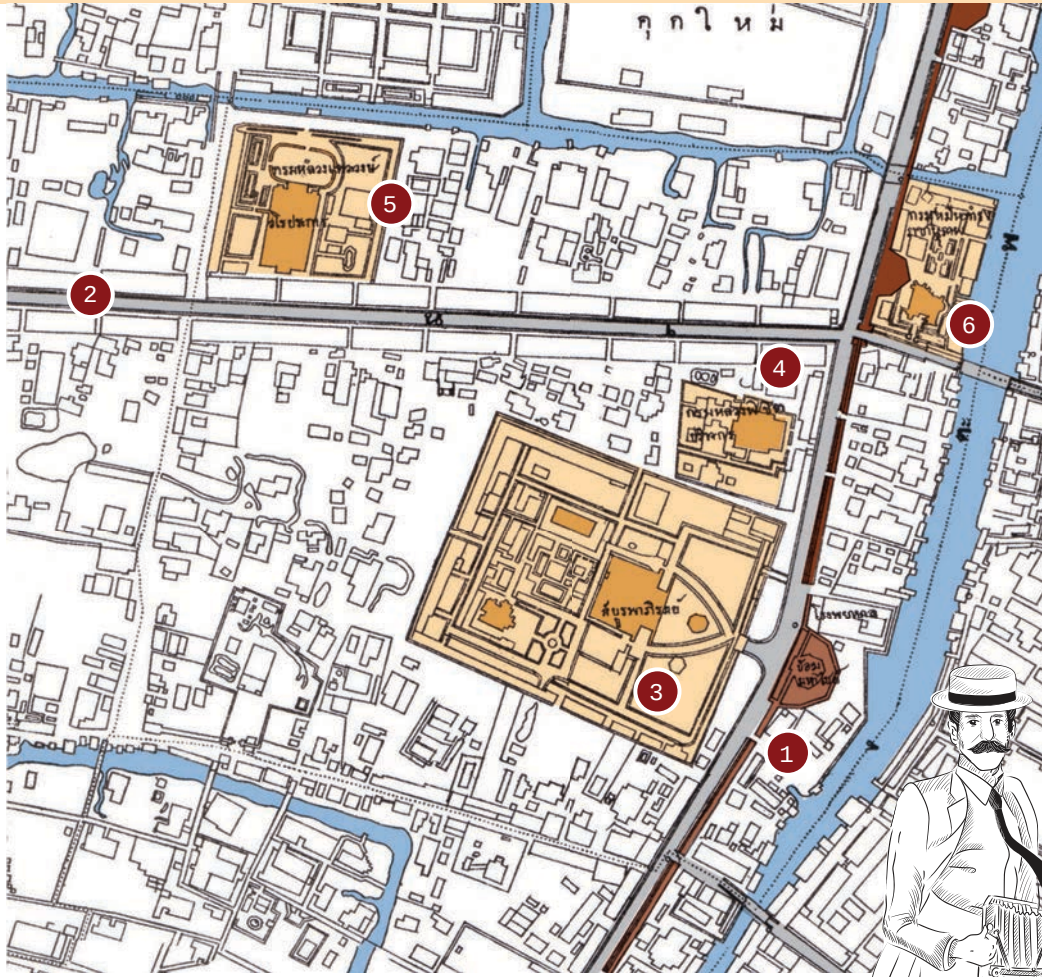
Now the area is facing another big transition. Can someone help turn things around and make “Sam Yot / Wang Burapha / Phahurat” thrive?

มีอะไรในแผนที่

What is in a Map?

นับตั้งแต่ถนนเจริญกรุงตัดขึ้นมาในสมัยรัชกาลที่ ๔ การปรับเปลี่ยนทางกายภาพของเมืองบางกอกก็เริ่มขึ้น ถนนสายอื่นๆ หยอยเกิดขึ้นตามมาโยงใยเป็นเครือข่าย เชื่อมผู้คนต่างถิ่นเข้าด้วยกัน ย่าน “สามยอด-วังบูรพา-พาหุรัด” มีความเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง ดูได้จากแผนที่

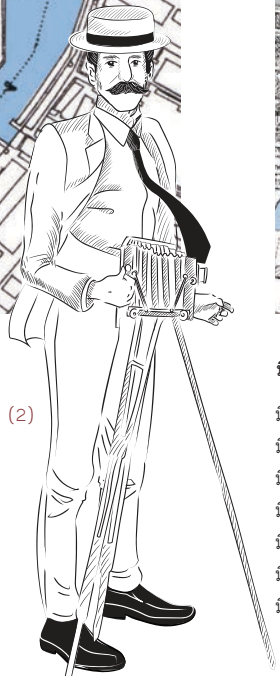

มีอะไรในแผนที่ปี ๒๔๓๐ นี้

- มีกำแพงเมือง มีป้อม (๑)
- มีถนนเจริญกรุง (๒) มีตึกแถวขนานสองข้างถนน
- มีวังบูรพาภิรมย์ (๓) ของกรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช
- มีวังกรมหลวงพิชิตปรีชากร (๔)
- มีวังสะพานด้าน (๕) ของกรมหลวงเทเวศร์วัชรปการ
- มีวังสามยอด (๖) ของกรมหมื่นดำรงราชานุภาพ

What are in this 1887 Map?

- City Walls & Forts (1) Charoen Krung Road (2) with rows of shophouses on both sides
- Burapha Palace (3)
- Prince Bijit's Palace (4)
- Prince Devawongse's Palace (5)
- Sam Yot Palace (6) by the Iron Bridge

When Charoen Krung Road or New Road was built in 1864 during the reign of King Rama IV, the physical transformations of Bangkok city have thus begun. Other roads were later built in networks to connect surrounding neighborhoods. How does the “Sam Yot / Wang Burapha / Phahurat” area have transformed? You can find the answers in the maps.

มีอะไรในแผนที่ปี ๒๔๕๐ นี้

- มีกำแพงเมือง มีป้อม (๑) ยังไม่ได้รื้อลง
- มีถนนพาหุรัด (๒) ดัดใหม่
- มีถนนตีทอง ต่อกับถนนตรีเพชร (๓)
- มีถนนอุณากรรณ ต่อกับถนนบูรพา (๔)
- มีถนนเยาวราช (๕) เชื่อมย่านคนจีน ที่หน้าวังบูรพาภิรมย์
- มีห้องแถวชุดใหม่บนถนนเจริญกรุง และบูรพา (๖)
- มีสนามกว้างกลางเมือง (๗)

What are in this 1907 Map?

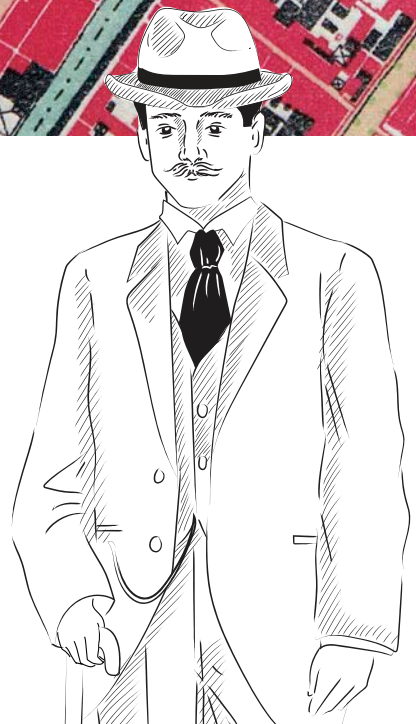
- City Walls & Forts (1)
- Newly Built Phahurat Road (2)
- Ti Thong Road & Tri Phet Road (3)
- Unakan Road & Burapha Road (4)
- Yaowarat Road (5) Leading to the China Town
- New sets of shophouses on Charoen Krung Road (6)
- Open field for public uses (7)

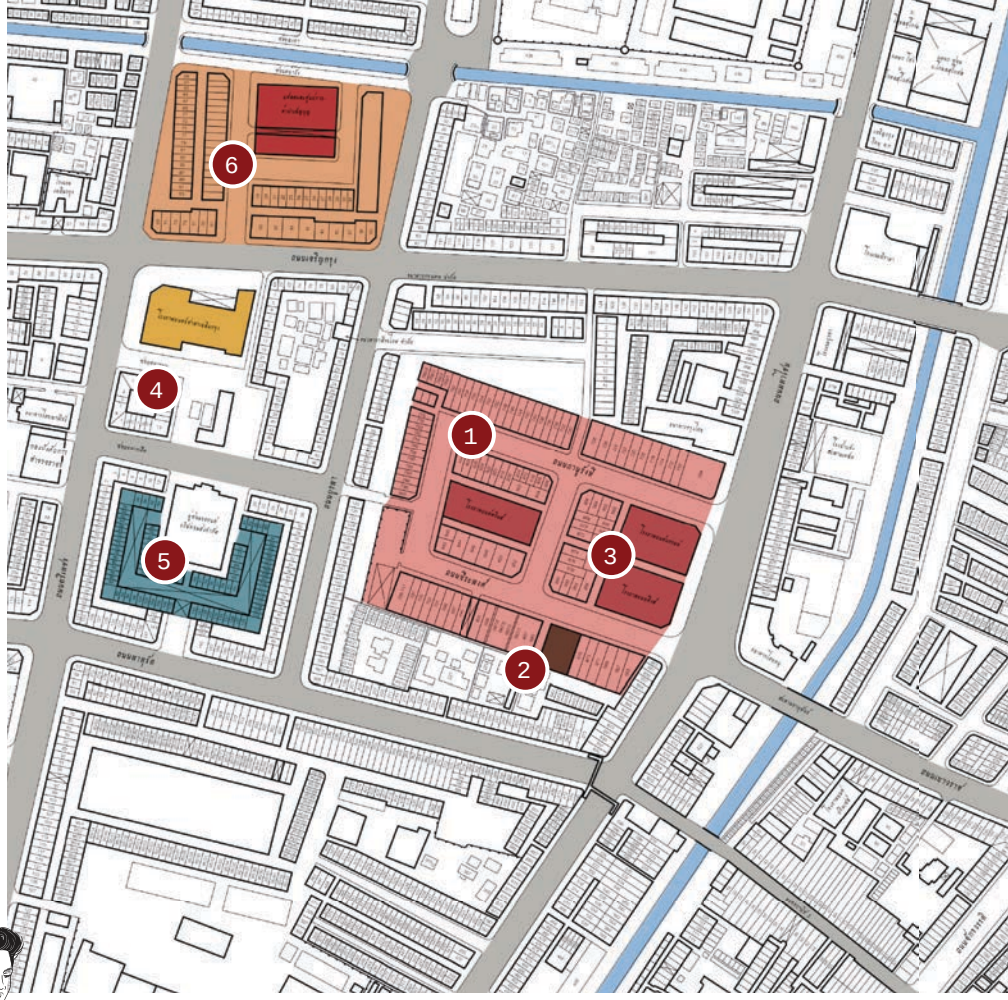
อะไรในแผนที่ปี ๒๔๗๕ นี้

มีตึกแถวล้อมรอบที่ว่างตรงกลาง
ที่เรียกกันว่า **สนามน้ำจืด** (๑)
ยังคงมี**ป้อมมหาดไทย** (๒)
ที่หน้าวังบูรพาภิรมย์

What are in this 1932 Map?
Sanam Namchued (1)
(fresh water ground)
surrounded by shophouses
on three sides
Mahachai Fort (2)
in front of Burapha Palace
not torn down yet.

เชื้อเพื่อแผนที่ โดย หน่วยปฏิบัติการวิจัยแผนที่และเอกสารประวัติศาสตร์
สถาปัตยกรรมเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Map from Research Unit of Historical Maps and Documents on Urban Architecture
Faculty of Architecture, Chulalongkorn University

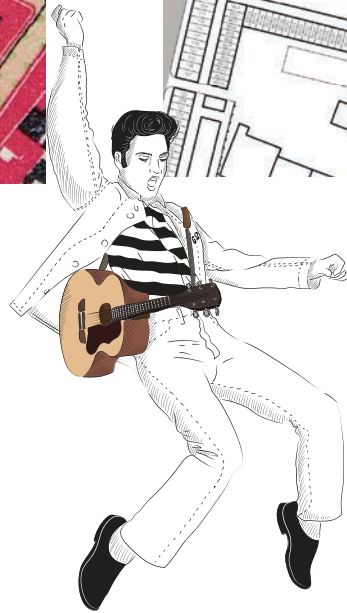

อะไรในแผนที่ปี ๒๕๑๒ นี้

วังบูรพาภิรมย์หายไป
กลายมาเป็นศูนย์การค้าวังบูรพา (๑)
มี**เซ็นทรัลวังบูรพา** (๒)
มี**โรงภาพยนตร์ คิงส์-ควีนส์-แกรนด์** (๓)
ฉายหนังฮอลลีวู้ด
มี**ศาลาเฉลิมกรุง** (๔) ฉายหนังไทย ๑๖ มม.
มี**ตลาดมิ่งเมือง** (๕) สร้างบนที่ว่างที่เรียกว่า
สนามน้ำจืด
มี**แฟลตบำเพ็ญบุญ** (๖) สร้างบนพื้นที่
ตลาดบำเพ็ญบุญเดิม

What are in this 1969 Map?

What are in this 1969 Map?
Wang Burapha Shopping Center (1)
replaces Burapha Palace
Central Department Store (2)
at Wang Burapha
Kings, Queens, Grand Theatres (3)
screening Hollywood films
Chalerm Krung Theatre (4)
screening 16 mm. Thai films
Ming Mueang Market (5)
on Sanam Namchued field
Bamphen Boon Apartment (6)

ช่างฝรั่ง กับวังสยาม

Foreign Architect and New Styles of Siamese Palaces

ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการรับอารยธรรมตะวันตกนี้เอง การปรับเปลี่ยนทางกายภาพของเมือง เช่นที่อยู่อาศัย อาคารห้างร้าน และสิ่งก่อสร้างต่างๆ จะเป็นสิ่งที่กระทำได้ก่อน

อันที่จริง ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ การสร้างตึกตามรูปแบบสถาปัตยกรรมตะวันตกก็เริ่มมีกันบ้างแล้ว แต่เป็นเพียงแค่การเลียนแบบโดยผ่านทางช่างจีน ล่วงมาถึงต้นรัชกาลที่ ๕ สถาปนิกฝรั่งตัวจริงเสียงจริงก็มาปรากฏกายด้วยเริ่มมีนายช่างฝรั่งได้รับการว่าจ้างให้มาช่วยปรับปรุงทัศนียภาพของเมืองบางกอกแน่นอนว่าลูกค้ำกลุ่มแรกย่อมหนีไม่พ้นเหล่าเจ้านายสยามหัวก้าวหน้าทั้งหลาย

นาย “โจอาคิม แกรซซี” (Joachim Grassi) เป็นหนึ่งในช่างฝรั่งที่เข้ามาในยุคบุกเบิกนั้น เขาฝากผลงานชิ้นเอกไว้ในย่านนี้ นั่นคือ **วังบูรพาภิรมย์** **วังสะพานถ่าน** และ **วังสามยอด** ล้วนเป็นวังที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่แปลกไปกว่าวังแต่ดั้งเดิม พลิกพระนครให้เป็นฝรั่งได้ด้วยสายตา

#WesternArchitecture

Amidst the transition into Westernization, physical changes of Siamese urban landscape, such as palaces, shophouses, and other public buildings, seemed like the first and most feasible action to take.

In fact, during the mid-20th century in the reign of King Mongkut (King Rama IV), there was already some Western-influenced architecture in Siam, but in the form of imitation through Chinese builders.

In the early years of the reign of King Chulalongkorn (King Rama V), Western architects began to arrive, and were hired to help improve Bangkok’s cityscape. Of course, among their first clients were the progressive Siamese elites.

Joachim Grassi was one of the Western architects to arrive in Siam at the time, and among his masterpieces in this neighborhood were Burapha Palace, Prince Devawongse’s Palace, and Sam Yot Palace, all of which appeared to be different from other traditional palaces. Their presence made Bangkok look more Western instantly.

นายโจอาคิม แกรซซี Joachim Grassi

สถาปนิกเชื้อสายอิตาลี สัญชาติออสเตรีย ได้เดินทางมาตั้งห้าง “กราซซีแอนด์โค” ในพระนคร รับจ้างออกแบบและรับเหมาก่อสร้าง ในสมัยต้นรัชกาลที่ ๕ สมัยที่ชาวสยามเริ่มเห่อสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก

Joachim Grassi was an Italian architect of Austrian nationality who arrived in Bangkok and established Grassi Brothers & Co., an architecture and construction company in the third quarter of the 20th century, just when the Siamese people became fascinated by Western architecture.

รัชกาลที่ ๕ ไว้วางพระราชหฤทัยให้ดูแลดำเนินการทหาร ทรงรับตำแหน่งเป็นเสนาบดีกระทรวงยุทธนาธิการ (กลาโหม) และได้รับการสถาปนาเป็น “กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช”

King Rama V placed his trust in his brother to take care of military affairs and appointed him a commander of the Ministry of War and Marine (now Ministry of Defense). In the reign of King Rama VII, he was dubbed the Field Marshal.

ประตูทางเข้าวังบูรพาภิรมย์ The entrance gate of the Burapha Palace.

เอื้อเฟื้อภาพ โดย บี. กริม Image Courtesy of B. Grimm

Lion King

รูปหล่อสำริดสิงโตขนาดใหญ่คู่หนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ด้านหน้าตึกวังบูรพาภิรมย์นั้น เป็นที่กล่าวถึงกันอย่างมาก ด้วยใหญ่โต สง่างาม สมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก

สิงโตคู่นี้ รัชกระเห็นไปพำนักอยู่หลายที่ หลังจากเรือจักรพรรดิในไป ๒๔๙๔ ครั้งหนึ่งได้เคยไปหมอบอยู่หน้าพระที่นั่งวัดมิถุนวิหาร ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร ก่อนจะย้ายสำมะโน ไปนั่งสวยสง่าที่หน้าตึกกองบัญชาการกองทัพบก ถนนราชดำเนินนอก

The pair of bronze lion statues in front of the Burapha Palace was widely praised for their grandeur and beauty, befitting the glory of the palace’s owner.

The pair travelled to many other places after the Burapha Palace was demolished in 1952. Once, they guarded the front of the National Museum Bangkok, and later they were moved to grace the entrance of the Royal Thai Army Headquarters.

วังบูรพาภิรมย์ Burapha Palace

ถือเป็นแลนด์มาร์คสำคัญสำหรับย่านนี้ ด้วยเป็นตึกที่ใหญ่ที่สุดในพระนครสมัยนั้นก็ว่าได้ มีพื้นที่กว้างขวางถึง ๑๔ ไร่แน่นอน งานชิ้นเอกเช่นนี้ย่อมไม่พ้นฝีมือของนายช่างฝรั่งคนสำคัญ นั่นคือนายโจอาคิม แกรซซี (Joachim Grassi)

วังบูรพาภิรมย์ มีรูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นแบบ พาลลาเดียน (Palladian) ซึ่งถือว่าเป็นตึกล้ำสมัย สำหรับลูกค้ำสยาม “หัวก้าวหน้า” อย่างพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมหลวงภาณุพันธุวงศ์วรเดช

The Burapha Palace is an iconic landmark in this neighborhood. It was considered one of the biggest buildings in the city at the time, spanning across 6 acres. Of course, such a magnificent marvel was created by the famous foreign architect Joachim Grassi.

The Burapha Palace was inspired by Palladian architecture. Its architectural style was considered very modern, befitting the avant-garde Siamese royalty Prince Bhanu Rangsi.

แผนที่ปี ๒๔๓๐ Map of 1887 เอื้อเฟื้อแผนที่ โดย หน่วยปฏิบัติการวิจัยแผนที่และเอกสารประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Map from Research Unit of Historical Maps and Documents on Urban Architecture Faculty of Architecture, Chulalongkorn University

วังบูรพาภิรมย์มองจากด้านหลังเห็นตึกใหญ่ ตึกหน้าญี่ปุ่นด้านซ้าย และตึกหน้าเล็ก (ตึกหม่อม) ด้านขวา ถนนที่ตัดตรงออกไปจากวังบูรพา ก็คือถนนเยาวราชอันคดเคี้ยว Here is the view of the Burapha Palace from the back. From here, you can see the main building, the Japanese villa on the left, and the small mansion for court ladies on the right. The road that goes straight from the Burapha Palace leads to the Chinese community, the wavy Yaowarat Road.

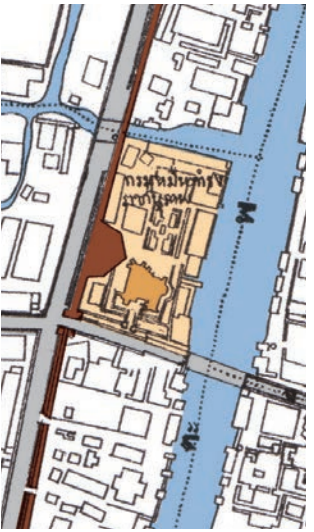

เอื้อเฟื้อภาพ โดย ผศ. ดร. พีรศรี โพวาทอง
Image from Asst. Prof. Pirasri Povatong, Ph.D.

วังสามยอด Sam Yot Palace

ตำหนักวังสามยอด เป็นตึกแบบฝรั่งอีกหลังที่สันนิษฐานว่าเป็นผลงานของนายช่างฝรั่ง **โจอาคิม แกรซซี** (Joachim Grassi) เช่นกัน ก่อสร้างหลังวังบูรพาภิรมย์ และวังสะพานด้านเล็กน้อย แต่มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกันไปอย่างสิ้นเชิง

The Sam Yot Palace was one of the Western architecture assumed to be created by Western architect **Joachim Grassi**, after he had constructed the Burapha Palace and Prince Devawongse's Palace. However, its design was completely different from the other two's.

พระเจ้ามโหฬารยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ ทรงประทับอยู่ ณ วังสามยอดนี้ เป็นวังที่ตั้งอยู่นอกกำแพงเมือง และอยู่เคียงประต้อมืองที่มีสามยอด ชาวบ้านจึงเรียกวังนี้กันว่า “วังสามยอด”
Prince Damrong resided at the Sam Yot Palace. It was located outside the City Wall, by the three-spire city gate, and thus the name Sam Yot (meaning “three spires” in Thai).

ชีวิตในวังเป็นเช่นไร สองได้ที่วังสามยอดนี้ เมื่อเจ้านายสยามเริ่มปรับตัวให้คุ้นชินกับการใช้ชีวิตแบบฝรั่ง จึงมีของเล่นใหม่ๆ ให้ตามติดเทรนด์กันอยู่เสมอ มีแม้กระทั่งเครื่องปั่นไอศกรีมสุดเก๋ ให้สววยเล่น เย็นๆ พระทัย Wonder what life was like in the palace? You can find out at the Sam Yot Palace. As the Siamese elite grew accustomed to Western lifestyles, they indulged in new gadgets and even had an ice cream maker at home for extra indulgence!

วังสะพานด้าน Prince Devawongse's Palace

เอื้อเฟื้อภาพ โดย ศักดิ์ชัย พนาวรรต
Image Courtesy of Sakchai Phanawat

ตำหนักวังสะพานด้าน เป็นตึกแบบฝรั่งอีกหลังที่เป็นผลงานของนาย**โจอาคิม แกรซซี** (Joachim Grassi) เช่นกัน นายช่างฝรั่งผู้นี้ยังเป็นผู้ออกแบบวังบูรพาภิรมย์ ที่อยู่เลยออกไปในย่านนี้ ด้วยก่อสร้างในเวลาไล่เลี่ยกัน วังทั้งสองจึงมีรูปแบบอาคารที่คล้ายคลึงกัน วังนี้ตั้งอยู่ริมคลอง ซึ่งเป็นย่านชาวต่างชาติเรียกกันว่า “วังสะพานด้าน”

Prince Devawongse's Palace was another Western style building by **Joachim Grassi**, the Western architect who designed the Burapha Palace not far from this one. Both were constructed during the same period, so they appeared quite similar.

วังสะพานด้าน เป็นวังของพระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าเทวัญอุไทยวงศ์ กรมหมื่นเทววงศ์วโรปการ แต่เดิมมีห้องพระโรงแบบเรือนทรงไทย ต่อมาสร้างวังใหม่เป็นตึกแบบฝรั่ง

Originally Prince Devawongse's Palace had a traditional Thai-style wooden hall with a gabled roof. Later, it was redesigned into a Western building.

นามนี้มีที่มา...What's in a Name?
ทำไมจึงเรียก “สะพานเหล็ก” ว่าสะพาน “ดำรงสถิตย์” เดิมสะพานข้ามคลองโง้งอย่างตรงนี้เป็นสะพานไม้ มีโครงสร้างเป็นเหล็กเรียกกันว่า “สะพานเหล็ก” ต่อมาเรือและสร้างใหม่ โดยใช้เหล็กหล่อจากนอกทำราวสะพานแล้วพระราชทานนามว่าสะพาน “ดำรงสถิตย์” เพื่อเป็นเกียรติแก่กรมหลวงดำรงราชานุภาพที่สถิตย์อยู่ที่วังตรงเชิงสะพานนั้น

The Iron Bridge = Damrong Sathit Bridge? Originally, this bridge had a wooden floor with a steel structure, and therefore it was referred to as the **Iron Bridge**. Later, it was torn down and rebuilt using imported cast iron. It was bestowed with a special royal name **Damrong Sathit** to honor Prince Damrong whose palace was by the bridge.

นามนี้มีที่มา...What's in a Name?
ทำไมถนนริมคลองหลอดบริเวณวังสะพานด้านจึงเรียกว่าถนน “หน้าวัง” เพราะวังสะพานด้านหันหน้าลงคลองและหันหลังให้กับถนนเจริญกรุงขณะลิ ถึงจะเป็นตึกแบบฝรั่ง แต่แนวความคิดการวางผังยังเป็นแบบโบราณ ชาวสยามยังเดินทางด้วยเรือ “หน้าวัง” จึงอยู่ที่ “หน้าคลอง”

Why was this canal-side road called Na Wang (front of palace) Road? The front of Prince Devawongse's Palace faced a canal and the back faced Charoen Krung Road. Although it is a Western building, the layout concept was quite traditionally Thai. At the time, most Siamese people travelled by boat. So, the “front” of the palace was actually a canal.

ช่างฝรั่ง โรงถ่ายรูป Foreign Photographer and His Photo Studio

ในสมัยวิคตอเรียนี่เอง ที่ถือเป็นยุคทองแห่งการปฏิวัติวงการถ่ายภาพ ในสมัยต้นรัชกาลที่ ๕ จึงมีช่างถ่ายรูปชาวต่างชาติแบกก้อนเข้ามาจำนวนมาก แต่อยู่กันเพียงชั่วคราว หมุนเวียนสลับเปลี่ยนหน้ากันไป ช่างภาพฝรั่งเหล่านี้มักเปิดสตูดิโอประจำอยู่ที่สิงคโปร์

ลุปลายรัชกาล การถ่ายรูปเริ่มเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย มีโรงถ่ายรูปของช่างฝรั่งเปิดให้บริการหลายร้าน

นาย “โรเบิร์ต เลนซ์” (Robert Lenz) เป็นหนึ่งในช่างถ่ายรูปฝรั่งที่เข้ามาในยุคนี้นี้ เปิดร้านอย่างหรูหราขึ้นที่ติดตรึงหัวมุมถนนเจริญกรุง ติดกับถนนตีทอง ซึ่งแน่นอนว่าช่วยปลุกกระแสตลาดรำนากลองขึ้นในหมู่นักชนชั้นนำสยามอย่างไม่ต้องสงสัย

#Photography #PhotographyStudio
#ModernLifestyles

The Victorian Era was the golden era of photography. During the early years of King Rama V's reign, in the 1870s-1880s, many foreign photographers arrived in Siam, bringing with them their cameras. However, they only stayed here briefly, and it wasn't long before they left and new ones came. Most of these foreign photographers opened their photo studios in Singapore.

In the latter part of King Rama V's reign, in the 1890s, photography became widely popular, and there were many foreigner-owned photo studios in Bangkok.

Robert Lenz was one of the foreign photographers who came to Siam at the time, and he set up a beautiful studio at the corner of Charoen Krung Road (New Road). That spurred a craze for photography among the elite in Siam.

นายโรเบิร์ต เลนซ์ Robert Lenz

ช่างภาพชาวเยอรมันได้เดินทางมาตั้งห้าง “โรเบิร์ต เลนซ์ แลบริชท์” ในพระนคร ก็ด้วยการชักชวนของรัชกาลที่ ๕ คราวเสด็จฯ ประพาสชาวเมือปี ๒๔๓๙ โดยทรงแวะที่สิงคโปร์ก่อน และทรงฉายพระบรมฉายาลักษณ์ที่สตูดิโอของนายโรเบิร์ต เลนซ์ ที่นั่น

สามเดือนต่อมา โรงถ่ายรูปของ “อ้ายเลนซ์” สาขาบางกอก จึงถือกำเนิดขึ้นที่แยกสะพานผ่านก่อนที่รัชกาลที่ ๕ จะเสด็จฯ กลับถึงกรุงสยาม เสียด้วยซ้ำ โดยรับจ้างถ่ายรูป อัดรูป และทำกรอบรูปด้วย

German photographer Robert Lenz established Robert Lenz & Co. in Bangkok after receiving an invitation from King Rama V on his visit to Java in 1896 in which he made a stop in Singapore and had his royal portraits taken at Robert Lenz's studio.

Three months later, Robert Lenz's photo studio was established in Bangkok, even before King Rama V arrived back in Siam. The studio offered photo taking service, as well as printing and frame making.

รู้หรือไม่...Did you Know?

ถึงแม้ว่านายโรเบิร์ต เลนซ์ จะเป็นช่างภาพชื่อดัง แต่เขากลับไม่มีรูปถ่ายของตัวเองให้เราเห็นหน้าค่าตาเลย มีก็แค่รูปนาย อี. กรูเต (E. Groote) หุ่นส่วนอีกคนของร้าน เท่านั้น

ฉายานารสิงห์ Narasingh Photo Studio

เมื่อสยามประกาศสงครามกับเยอรมัน ในสงครามโลกครั้งที่ ๑ เมื่อปี ๒๔๖๐ นั้น ร้านโรเบิร์ต เลนซ์ ซึ่งเป็นห้างเยอรมัน จึงถูกยึดอย่างไม่ต้องสงสัย รัฐบาลในสมัยรัชกาลที่ ๖ ได้เข้าไปดำเนินการแทน เปลี่ยนชื่อเป็น “ห้องฉายานารสิงห์”

When Siam declared war with Germany in World War I in 1917, Robert Lenz's studio, which belonged to Germans, was inevitably seized. The government in the reign of King Rama VI took over, and changed the name of the studio to Narasingh Photo Studio.

เช้าวันอาทิตย์ที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๔๓๙ ล้นเกล้า รัชกาลที่ ๕ เสด็จฯ มายังสตูดิโอของ โรเบิร์ต เลนซ์ ที่สิงคโปร์

On the morning of Sunday 17th May 1896, King Rama V visited Robert Lenz's studio in Singapore.

Although Robert Lenz was a famous photographer, there was no photo of himself for us to see. We only see a photo of E. Groote, a fellow photographer and partner of the studio.

รู้หรือไม่...Did you Know?

เมื่อร้านฉายานารสิงห์ปิดกิจการลงในปี ๒๔๗๖ ได้มีการรวบรวมฟิล์มกระจกไปเก็บไว้ที่สำนักพระราชวังก่อนจะส่งมอบให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นผู้ดูแลในที่สุด

ภาพถ่ายเก๋าสวยๆ ทรงคุณค่า ที่คุณชมอยู่ในนิทรรศการครั้งนี้ ส่วนมาจากคอลเล็กชั่นของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร ส่วนใหญ่เป็นภาพจากฟิล์มกระจกของห้างโรเบิร์ต เลนซ์ นี่เอง

When Narasingh Photo Studio closed in 1933, its glass plate negatives were collected and stored at the Bureau of the Royal Household, before being sent to the Office of National Archives to archive.

These beautiful photos from the past that you see in this exhibition are from the archive at the Office of National Archives, Ministry of Culture, from Robert Lenz's glass plate negatives.

ภาพนี้ ถ่าย ล้าง อัด ขยาย ฝีพระหัตถ์ รัชกาลที่ ๕ ทรงฉายขณะนายกรูเตเข้าไปถวายพระรูปเจ้านายพระองค์ต่างๆ ภายในพระบรมมหาราชวัง

This photo was taken, developed, and printed by King Rama V when Groote went to the Grand Palace to take photos of the King and other royal family members.

เจ้าน้อยสุโขทัย กับเจ้าบัว
คนเมืองเชียงใหม่
Prince Sukkasem of Chiang Mai and his Princess
Concubine.

สมเด็จพระเจ้าบรมโกศ
ทรงฉายช่วงแรก ที่ร้านช่างฝรั่ง
A royal portrait of King Rama V
when my studio in Bangkok first opened.

"ปรี๊ดมณาวร" (เวทย์วิเศษ) กับนางละพอง ภรรยา
สองจากเมืองอยุธยา ที่ต้องให้ช่างถ่ายรูป/เขียนรูป
Vedya Rochanavedya and his wife Mrs. Laveng travelled from Ayutthaya,
and made it a point to stop by our studio for some photos.

เจ้าฟ้ารัตนกสิน
ทรงพระเจริญมาตั้งแต่ยังเยาว์
Princess of Rattanakosin
was as beautiful as she was praised to be.

มาตามเอโกะ อินากากิ
ภรรยาอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำสยามคนแรก
Mrs. Eiko Inagaki, spouse of
the first Japanese Ambassador to Siam.

นี่แหละคือความงามตามแบบบ้าน
ในรัชกาลของฝรั่งอย่างพวกเรา
Now this is Siamese beauty in the eye of a Westerner like me.

หมอยาฝรั่ง ห้างบีกริม

Foreign Pharmacist and His B. Grimm Store

นายอดอล์ฟ ลิงค์ (Adolf Link) เภสัชกรหนุ่ม ชาวเยอรมัน เดินทางมายังดินแดนสยามในช่วงปลายรัชกาลที่ ๕ โดยเข้ามาทำงานที่ร้านขายยาเยอรมัน “สยามดิสเพนซารี” (Siam Dispensary) ก่อนต่อมารับตำแหน่งเพิ่มที่ห้าง “บี. กริม แอนโก” (B. Grimm & Co.) ด้วยขณะนั้น ห้างทั้งสองยังตั้งอยู่ที่ปากคลองตลาด

และในปีสุดท้ายของรัชสมัยนั้นเอง ที่ทรงโปรดฯ ให้สร้างตึกใหญ่ให้เช่า ตรงหัวมุมถนนเจริญกรุง เชิงสะพานดำรงสถิตย์ เป็นตึกแบบฝรั่ง ที่ใหญ่โตโอฬ่าสุดแล้วในบางกอก ในทำเลที่คึกคักที่สุด เรียกกันว่าย่านประตูสามยอด

แล้วก็ขึ้นรัชสมัยใหม่ นายอดอล์ฟ ซึ่งในขณะนั้นเป็นผู้ถือหุ้นของ บี. กริม แล้ว ได้ขอเช่าตึกดังกล่าว ห้าง บี. กริม สามยอด จึงเปิดตัวขึ้น เป็นที่ถูกใจชนชั้นนำชาวสยามที่ชื่นชอบนานาสินค้าจากต่างประเทศเป็นที่ยิ่ง

Adolf Link was a German pharmacist who arrived in Siam in 1903 during the reign of King Rama V. He worked at a German-owned pharmacy called Siam Dispensary, before taking on an additional role at B. Grimm & Co, a store under the same company. At the time, both stores were located at Pak Khlong Talat (near flower market in a present day).

In the last year of King Rama V’s reign, the King commanded the construction of a large commercial building on the corner of Charoen Krung Road (New Road) near the Iron Bridge. It is the most magnificent Western building in Bangkok, located in a thriving neighborhood known as Sam Yot.

In the new era after King Rama V, Adolf Link, at the time a shareholder of B. Grimm, rented that building. Thus, B. Grimm Sam Yot Store was born, and it became a popular store among the Siamese people with a taste for imported goods.

ตึกใหญ่หัวมุมสี่แยกสามยอด คงเปรียบได้กับสี่แยกราชประสงค์ในปัจจุบัน

This large corner building in Sam Yot can be compared to today’s Ratchaprasong district.

ห้างประตูสามยอด บีกริมแอนโก

อดอล์ฟลิงค์กับครอบครัว ภาพนี้ถ่ายในปี ๒๔๔๕ เมื่อห้าง บี. กริม เพิ่งย้ายมาเปิดที่สามยอด ถ่ายที่ร้านโรเบิร์ต เลนซ์ ห้างร้านในละแวกเดียวกัน

Adolf Link and his family. This photo was taken in 1912 when B.Grimm store recently opened in Sam Yot. It was taken at Robert Lenz’s studio.

เอื้อเฟื้อภาพ โดย บี. กริม Image Courtesy of B. Grimm

แผนที่ปี ๒๔๕๓ แสดงตำแหน่ง “ห้างบีกริม” ถนนเจริญกรุง มุมสี่แยกสามยอด เชิงสะพานดำรงสถิตย์

A map from 1910 depicting the location of B. Grimm store.

ตึกใหม่ห้าง บี. กริม หน้าวังบูรพาภิรมย์ ริมคลองโอ่งอ่าง เชิงสะพานภาณุพันธุ์

New B. Grimm store in front of the Burapha Palace by the canal.

เฮอเบิร์ด ลิงค์ วัยหนุ่ม สมัยแรกมาทำงานที่ ห้างบี.กริม หน้าวังบูรพา Young Herbert Link when he first started working at B. Grimm store near the Burapha Palace

เอื้อเฟื้อภาพ โดย บี. กริม Images Courtesy of B. Grimm

ตึกใหม่หน้าวังบูรพา เป็นตึก ๒ ชั้น ตั้งอยู่ตรงหัวโค้ง ถนนมหาไชย ติดกับถนนเยาวราช

New B. Grimm store in front of the Burapha Palace by the canal.

นายห้างฝรั่ง ห้างบีกริม

Foreign Trader and His B. Grimm Store

ล่วงมาถึงรัชกาลที่ ๗ ห้าง บี. กริม ได้กลับมาเปิดดำเนินการอีกครั้งในทำเลใหม่ ยิ่งใหญ่กว่าเดิม ที่หัวโค้งถนนมหาไชย หน้าวังบูรพาภิรมย์ ก็กิจการคึกคักเป็นอย่างมาก

และที่แห่งนี้เองที่ได้เปลี่ยนชีวิตหนุ่มน้อย เฮอเบิร์ด ลิงค์ (Herbert Link) ลูกชายคนโตของอดอล์ฟ ลิงค์ ผู้ซึ่งเข้ามาช่วยงานที่ห้างแห่งนี้ ในวัยเพียง ๒๒ ปี

ใครจะรู้ว่านายห้างฝรั่งสูงใหญ่ หัวใจสยามผู้นี้ จะสืบสานกิจการของครอบครัว ให้เติบโตอย่างก้าวกระโดด และถึงแม้ห้าง บี. กริม จะย้ายสามเริ่นนอกจากย่านสามยอด-วังบูรพาไป ในปี ๒๔๙๘ แล้วก็ตาม แต่ บี. กริม ในปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นบริษัททางด้านอุตสาหกรรมโรงไฟฟ้าที่สำคัญของไทย โดยมีครอบครัวลิงค์ รุ่นที่สาม ดร. ฮาราลด์ ลิงค์ (Harald Link) หรือในชื่อไทยว่า “हरิน เลขนะสมิทธิ” เป็นประธาน

In the 1930s, during the reign of King Rama VII, B. Grimm resumed its business in a new and bigger location at the corner of Mahachai Road in front of the Burapha Palace. Its business did very well.

This place turned around the life of the young Herbert Link, Adolf Link’s eldest son, who helped run the new store at only 22 years old.

Who would have guessed that this Siamese-at-heart German man would be the one to expand his family business by leaps and bounds? B. Grimm store moved out of this neighborhood in 1955. Today, B. Grimm remains a leading power business in Thailand, now run by the Link family’s third generation, led by Harald Link as the chairman.

ชื่อ “ร้านขายยาสยาม” แต่ ขายยาฝรั่ง

ด้วยเป็นห้างที่กำเนิดมาจากร้านขายยาที่ชื่อว่า “ร้านขายยาสยาม” หรือ “สยามดิสเพนซารี” (Siam Dispensary) สินค้าสำคัญที่ บี. กริม ให้ความสำคัญอยู่เสมอ ก็คือ ยา

Known as Siam Dispensary, known for Western medicine
Established as a pharmaceutical business named Siam Dispensary, B. Grimm was dedicated to medicine.

ห้างขายยา “สยามดิสเพนซารี” เมื่อครั้งยังตั้งอยู่ที่ปากคลองตลาด นายอดอล์ฟ ลิงค์ คือหนุ่มหวนดวงมคนซ้ายมือ
Siam Dispensary was formerly located at Pak Khlong Talat. Adolf Link who worked as a pharmacist here is a gentleman on the left with a beautiful moustache.

เชื่อว่าขายแต่ ยา ห้าง บี.กริม ยังขายเครื่องมือแพทย์ และเวชภัณฑ์นำเข้าจากต่างประเทศด้วยการแพทย์แผนเทศช่วยให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ยาฝรั่งเป็นที่ต้องใจ

Beyond medicine, B. Grimm also sold imported medical tools and medical supplies. Western medicine helped improve the quality of life for Thai people.

ห้างบี.กริมแอนโก

ของ

เอเยนซ์ แก่ผู้ เทียว

ห้าง คาร์ล ไชส

เยนา

เยอรมันนี

กล้องจุลทรรศน์

บี. กริม คือผู้แนะนำให้ชาวไทยรู้จักยาแก้ปวดลดไข้ “แอสไพริน” B. Grimm introduced everyday painkiller aspirin to the Thai people, and this Western medicine was well-received by Thais.

กล้องจุลทรรศน์ Microscope

เมื่อศิริราชพยาบาลมีการจัดหากล้องจุลทรรศน์มาเพิ่ม สำหรับใช้ในการเรียนการสอน กล้องนี้ คือ กล้องจุลทรรศน์ตาเดียว ยี่ห้อ “คาร์ล ไชสส์” (Carl Zeiss) สันนิษฐานว่ามาจาก ห้าง บี. กริม ด้วยเป็นผู้แทนจำหน่าย แต่เพียงผู้เดียวในประเทศไทย

Sirinaj Hospital sought more microscopes for teaching medical students. This microscope is a monocular microscope by Carl Zeiss. It is assumed that B. Grimm was the one providing this microscope to the Hospital since the company was the sole distributor of this brand in Thailand.

เอื้อเพื่อวัดจุดแสดง โดย พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช
Microscope Displayed Courtesy of Siriraj Medical Museum

โฆษณากล้องจุลทรรศน์ คาร์ล ไชสส์ เยนา (Carl Zeiss Jena) ในปี ๒๔๗๓ อันเป็นรุ่นเดียวกับกล้องจุลทรรศน์ของโรงพยาบาลศิริราชที่เห็นอยู่นี้
An advertisement for Carl Zeiss Jena in 1930. This is the same model as Siriraj Hospital’s microscope here.

ที่ริมเขื่อนด้านหลังห้างที่หน้า วังบูรพา มีการติดตั้งเครื่องยนต์จุดระหัดวิดน้ำไว้เป็นตัวอย่าง

The bank of the canal at the back of the Burapha store has a mechanical water wheel on display.

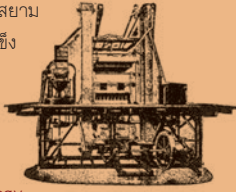
เอื้อเพื่อวัดจุดแสดง โดย พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
Camera Displayed Courtesy of King Prajadhipok Museum

This Zeiss Ikon Ikonta 520/2 is assumed that Prince Piyanangsit Rangsit, the owner of this camera, might have been bought in 1929-1933 when he was a student in Switzerland. At the time, B. Grimm also imported the model to Thailand.

เครื่องจักร และป็น

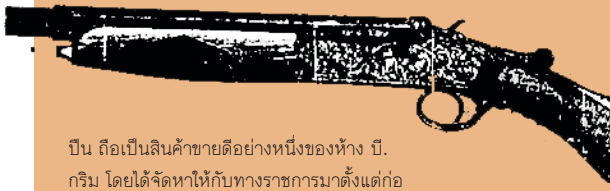
ประเทศเยอรมันเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี มีชื่อเสียงในด้านเครื่องยนต์สำหรับอุตสาหกรรมหนัก ห้าง บี. กริม เป็นตัวแทนจำหน่ายเครื่องจักรกลนำเข้าสารพัด เครื่องจักรเหล่านี้ช่วยเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตของชาวสยาม มีไฟฟ้าใช้ มีรถไฟนั่ง มีกระดาศ มีน้ำแข็ง มีเครื่องทุ่นแรง มีความสะดวกสบาย ชาวพระนครเริ่มคุ้นเคยกับชีวิตแบบตะวันตกแล้ว

Germany was a leader in technology at the time, known for heavy machinery and engines. B. Grimm was the distributor and importer of many machines.

These machines transformed the life of the Siamese people, leading to electricity, trains, paper, ice, and many other conveniences. Bangkokians started to grow accustomed to Western lifestyle.

Not surprisingly, Sam Yot / Mahachai areas today are still home to many machinery shops. The way was paved by B. Grimm.

ปืน ถือเป็นสินค้าขายดีอย่างหนึ่งของห้าง บี. กริม โดยได้จัดหาให้กับทางราชการมาตั้งแต่ก่อตั้งห้างใหม่ฯ แล้ว ทั้งปืนพาราเบลลัมที่ใช้ในสงครามหรือล่าสัตว์ ปืนไรเฟิล ปืนลูกไม่ ปืนยาว ปืนลูกซอง

อีกทั้งเป็นตัวแทนนำเข้ามาจำหน่ายให้กับร้านปืนย่านถนนอุณากรรณ ต่อมาพ่อค้าไทย จีน แขก จึงเปิดห้างขายปืนกันตาม ไม่แปลกใจเลยที่ย่านอุณากรรณยังคงเป็นย่านขายปืนอยู่ในปัจจุบัน

Firearms were among the bestsellers at B. Grimm store. B. Grimm had procured firearms for the government since its early days, selling the Pistole Parabellum for warfare and hunting, rifles, revolvers, and shotguns.

B. Grimm was also the importing agent for firearm shops on Unakan Road. Later, Thai, Chinese, and Indian businessmen followed suit and began to open firearm shops in this area. Unakan Road still remains a firearm business hub today.

ห้างสรรพสินค้า พ่อค้านานาชาติ

Department Stores and Foreign Vendors

ขุนเลิศคำรพการ Khun Loet

นายห้างไทยเชื้อสายจีน อดีตนายร้อยตำรวจนาครดไกล ตั้งห้าง “จาดรงคอาภรณ์” ริมถนนเจริญกรุง ช่วงสามยอด ในราวปลายรัชกาลที่ ๖ เป็นห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่โต คูหาที่ทันสมัยมากในเวลานั้น เวลาที่ชาวสยามเห่อของนอกกัน

A Chinese Thai business owner and a former police officer with a brilliant career before him, Khun Lert established **Charturong & Co** store on Charoen Krung Road on Sam Yot block in 1923. It was a large store covering three units, and it was considered very modern at the time when the Siamese were more and more into imported goods.

จาดรงคอาภรณ์

เครื่องสเปด และเกม เป็นสินค้าเด่นของร้าน “จาดรงคอาภรณ์” ในยุคที่สยามเปิดรับการใช้ชีวิตกลางแจ้งแบบตะวันตก

Sport equipment and games were the highlights of Charturong & Co when Siam first welcomed Western-style outdoor lifestyle.

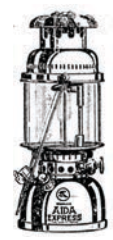
ภาพจากหนังสือ พ่อค้าไทย ยุค ๒๔๘๐ เล่ม ๒ โดย เอนก นาวิกมูล จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๕๗

顺财

นายซุ่นไช้ บำรุงตระกูล Sung-shai Bamrungtrakul

นายห้างไทยเชื้อสายจีน ตั้งห้าง “รัตนมาลา” ตรงหัวมุมถนนพาหุรัด ติดกับตึกระฟ้า ในสมัยรัชกาลที่ ๖ เป็นห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ขายของสารพัด มีความยาวร่วม ๑๕ คูหา ถือเป็นห้างดัง จนได้รับพระราชทานตราครุฑ เป็นครุฑไม้ตัวใหญ่ติดอยู่ที่มุมถนนจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของห้างนี้ไป

This Chinese Thai business owner opened **Ratana Mala** store at the corner of Phahurat Road in 1918. It was a large store selling various items, covering a total of 15 units. The store was so famous that it was bestowed with the royal garuda emblem. The large wooden garuda was mounted on the building by the road and became the store's signature.

โฆษณาตะเกียง อีตต้า ของห้าง รัตนมาลา ในปี ๒๔๘๒

An advertisement for Aida storm lantern sold at Ratana Mala in 1939.

ตะเกียงเจ้าพายุ อีตต้า トラกระต่าย จากเยอรมัน ถือเป็นสินค้าขึ้นชื่อของ ห้างรัตนมาลา ด้วยเป็นสิ่งประดิษฐ์ล้ำสมัยให้แสงสว่างจ้า

Aida Storm Lantern from Germany. It was a bestseller at Ratana Mala as it was an innovative product that gave out bright light.

เอื้อเฟื้อวัตถุจัดแสดง โดย พิพิธภัณฑ์อยุธยาสุวรรณ Museum

刘生昌

นายเซินฉง แซ่หลิว Liu Sen-shong

ช่างทำรองเท้าชาวและจากเมืองเหมยโจว (Meizhou) เดินทางมาแสวงโชคยังดินแดนสยาม ในสมัยกลางรัชกาลที่ ๔ ก่อนจะมาเปิดร้านรับตัดเย็บรองเท้าแบบฝรั่ง ที่ริมถนนเจริญกรุง ช่วงสามยอด ตั้งชื่อห้างตามชื่อตัวว่า “เซ่งซง” ตามสำเนียงแต้จิ๋ว ซึ่งเป็นชาวจีนส่วนมากในพระนคร ที่นี่ ถือเป็นศูนย์ฝักรอาชีพให้ช่างรองเท้าชาวและคนอื่นๆ ที่เพิ่งเดินทางเข้ามายังสยามใหม่ๆ ได้มาตั้งหลัก ก่อนจะขยับขยายไปตั้งตัวในที่อื่น นับเป็นร้านรองเท้าและเครื่องหนังร้านที่แรกๆ ในสยาม ในสมัยที่ชาวพระนครเริ่มเห่อการแต่งกายแบบตะวันตก

ห้าง เซ่ง ซง

A Hakka shoemaker from Meizhou, Liu moved to Siam in the 1890s and opened a Western-style shoemaking business on Charoen Krung Road on Sam Yot block. He named the shop **Seng Chong**, after his own name in Teochew dialect, as it was widely spoken by the Chinese in Bangkok.

His shop also doubled as a training center for other Hakka shoemakers who just arrived in Siam, giving them enough skills to strike out on their own. It was one of the first luxury footwear and leather goods shops in Siam at the time when Bangkokians started to follow Western dressing style.

นายเซินฉง แซ่หลิว Liu Sen-shong ได้รับราชทินนามเป็น “หลวงประดิษฐบาทุกา” ช่างทำรองเท้าหลวง ในสมัยรัชกาลที่ ๖ เนื่องจากเป็นผู้ทำรองเท้าบาทถวาย ร้านยังได้รับพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตราครุฑอีกด้วย ปัจจุบันร้าน “เซ่งซง” ยังคงเปิดดำเนินกิจการอยู่ เป็นเวลามากกว่า ๑๒๐ ปีแล้ว โดยทายาทรุ่นที่ ๔ ของตระกูล ประดิษฐบาทุกา ชยาทิศ และอาภาภุณี ถึงแม้จะย้ายบ้านเลขที่ไปอยู่แถบนางเลิ้งแล้วก็ตาม เนื่องจากสถานที่เดิมได้กลายเป็นสถานีรถไฟฟ้ามหานครไปแล้ว

ห้าง สรรพพานิช สโตร์

หลวงนเรศวรสุณิธ Luang Noraseth Snidh

นายห้าง สรร พานิช ตั้งห้าง “สรรพพานิชสโตร์” ขึ้นที่ริมถนนเจริญกรุง ช่วงสามยอด ในราวปลายรัชกาลที่ ๕ เป็นห้างที่จำหน่ายเครื่องดื่ม นำเข้านานาชนิด ในช่วงเวลาที่ชาวสยามใช้ชีวิตกินดื่มของใหม่ของทันสมัยกัน

Owner of **Sun Phanit store**, Mr. Sun Phanit founded the store on Charoen Krung Road on Sam Yot block back in 1907. The store sold various imported beverages. At the time, the people of Siam started to develop a taste for modern food and drinks.

สินค้าของแถม สำหรับร้านค้าปลีกอย่างห้างสรรพพานิชสโตร์ ไข่แฉกลูกค้าที่ซื้อโอวัลติน

Free premium offered at Sun Phanit store to customers who purchased Ovaltine products.

เอื้อเฟื้อวัตถุจัดแสดง โดย บ้านพิพิธภัณฑ์ House of Museums

He was given an honorific name **Luang Pradit Batuka** as the royal shoemaker in the reign of King Rama VI. His shop was also bestowed with the royal garuda emblem. Today, Seng Chong is still in business, more than 120 years after its first day. It is now operated by the fourth generation of the Paditbatuka family, Chayasit and Artrit. The shop, however, has relocated to another area because its former location had been turned into the Sam Yot underground train station.

ดาวูดิ โบห์รา

Dawoodi Bohra

દાઉદી બોહરા

ในช่วงรัชกาลที่ ๔ เป็นต้นมา มีชาวมุสลิมจากรัฐคุชราตทางฝั่งตะวันตกของประเทศ เดินทางเข้ามาค้าขายยังสยามในฐานะคนในบังคับของอังกฤษ ตั้งห้างขายของนอกอย่างตีมีราคาให้ชนชั้นน่ำสยาม พวกเขานับถือศาสนาอิสลาม นิกายชีอะฮ์ กลุ่ม “อิสมาอีลียะฮ์ ดาวัดี โบห์รา” จึงเรียกตัวเองว่า “ดาวูดิ โบห์รา”

During the reign of King Rama IV, in 1855, Muslim Indian people from Gujarat, located on India's western coast, arrived in Siam as British subjects. They set up shops selling imported luxury items. They were Shia Muslims in the Ismaili Taiyebi Dawoodi Bohra sect. They called themselves “Dawoodi Bohra.”

พาหุรัต แหล่งโบห์รา ย่านพาหุรัตแต่เดิมนั้น ถือว่าเป็นดังของชาวดาวูดิ โบห์รา ขายสินค้านำเข้าจำพวกผ้า ลูกไม้ เครื่องประดับ ลูกบิด เลื่อน ดินเงินดินทอง กระดุม อย่างเช่นร้าน นัจญมัสดีร์ แคมเบย์ส์ดีร์ (คัมบัตวาลา) โมตีวาลา อี. เอช. บัตุรดิน ที่ปิดกิจการไปแล้ว ที่ยังคงเปิดดำเนินการอยู่ก็มี “โมฮามัด” ขายเครื่องเขียน “ไต่เย็บใหม่” ขายลูกไม้และกระดุม ส่วน “ดาวูดิสดีร์” ขายกระเป๋า

Phahurat, home to the Bohra. Back then, Phahurat was home to the Bohra in Siam. They sold imported fabrics, laces, jewelry, sequins, gold and silver threads, and buttons. Most of these shops are no longer around today, while some still remain in business, such as Mohamad stationery shop, New Taiyeb lace shop, and Dawoodi bag store.

โมฮามัด Mohamad

มุลลา สะฮันอะลี กระรัมย์ โมรา

ครูสอนศาสนา แห่งนิกายดาวูดิ โบห์รา จากเมือง บอมเบย์ (มุมไบ) เดินทางมาแสวงโชคยังดินแดนสยามในสมัยปลายรัชกาลที่ ๕ จนในที่สุดมาเปิดโรงพิมพ์ และร้านขายเครื่องเขียนนำเข้าจากต่างประเทศ ที่ริมถนนเจริญกรุง ใกล้แยกสะพานผ่าน ในปลายรัชกาลที่ ๖ ตั้งชื่อห้างตามชื่อลูกชายคนเดียวว่า “โมฮามัด” ในสมัยที่การเขียนอ่านเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับชนชั้นกลางชาวพระนคร

Mullah Hasan Ali Karimyl Mora

A Muslim preacher of the Dawoodi Bohra sect from Bombay (Mumbai), he travelled to Siam in the 1910s. He established a printing shop and stationery store selling imported items around the corner of Charoen Krung Road in the 1920s. He named the shop after his only son, “Mohamad.” At the time, literacy was only for the urban middle class.

มุลลา สะฮันอะลี กระรัมย์ โมรา ก่อตั้งร้าน “โมฮามัด” ขึ้นในปี ๒๔๖๖

เป็นเวลาร่วม ๑ ศตวรรษแล้ว ที่ร้าน “โมฮามัด” ยังคงเปิดดำเนินการอยู่ ที่เดิมโดยทายาทรุ่นที่ ๓ ปรียา โมราศิริ หรือในชื่อมุสลิมว่า “ฟิยา โมฮามัด โมรา”

Mullah Hasan Ali Karimyl Mora founded Mohamad shop in 1923. The shop has remained in business at its original location for nearly a century now. Today, it is operated by the family's third generation, Preeya Morasiri or Fiya Mohamad Mora.

เชือกเพื่อวัดจุดจัดแสดง
โดย ร้านโมฮามัด
Objects Displayed
Courtesy of Mohamad

મોહમદ

ลูกไม้นำเข้าจากสวิส ส่วนกระดุมคริสตัลจากออสเตรีย กระดุมแก้วจากเยอรมัน และเชคโกสโลวาเกีย

New Taiyeb was a dealer in exotic Swiss laces and fancy buttons:- crystal buttons from Austria, and glass buttons from Germany and Czechoslovakia.

ไต่เย็บใหม่ New Taiyeb

นาย ไต่เย็บ คัมบาตี พ่อค้าแขกมุสลิม ดาวูดิ โบห์รา จากเมืองคัมบัต เดินทางมาค้าขายในสยาม ตั้งห้างขายผ้าลูกไม้นำเข้าจากต่างประเทศ ที่ริมถนนจักรเพชรใกล้สะพานหัน เป็นที่ถูกใจชนชั้นน่ำชาวสยามที่ชื่นชอบสินค้าหรูหราจากต่างประเทศ

ต่อมา นายอับดุล น้องชาย รับช่วงกิจการต่อ เปลี่ยนชื่อร้านเป็น “ไต่เย็บใหม่” ปัจจุบัน ยังคงเปิดดำเนินการอยู่ที่เดิม โดยทายาทรุ่นที่ ๓ ของตระกูลคัมบาตี

Taiyeb Khambaty

A Muslim trader of the Dawoodi Bohra sect from Khambat (Cambay), he travelled to Siam and established a store selling imported laces on Chak Phet Road not far from Saphan Han market. It became a popular store among the Siamese elite with a taste for imported luxury goods.

Later Abdul Khambaty took over his older brother's business and renamed the shop to “New Taiyeb.” The shop has now remained in business at its original location, and it is operated by the third generation of the Khambaty family.

તૈયબ

તોફાફરોશ

โตฟาฟรอส Tohfafrosh

นาย อิบราฮิม โตฟาฟรอส พ่อค้าแขกมุสลิม ดาวูดิ โบห์รา จากเมืองสุรัต เดินทางมาค้าขายในสยาม ตั้งห้างขายเครื่องเทศและหม้อแขก ที่ริมถนนตรีเพชร ถือเป็นร้านแขกอีกร้านในย่านนี้

Ibrahim Tohfafrosh

A Muslim trader of the Dawoodi Bohra sect from Surat, he travelled to Siam and established a store selling imported spices and Indian cooking pots on Tri Phet Road. It was one of Indian stores in this neighborhood.

มิชชี

แซกสิกซ์ Sikhs

ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ เริ่มมีชาวสิกซ์ปัญหาจากทางตอนเหนือของอินเดีย เดินทางเข้ามาค้าขายในสยามตั้งห้างขายผ้าแพรรณกันในบ้านถนนพหุรัด สะพานหันลำเพ็ง

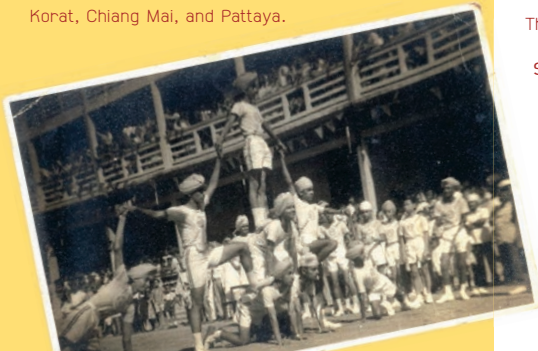
แต่การอพยพของชาวสิกซ์ระลอกใหญ่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ แล้ว เมื่ออินเดียได้รับเอกราชจากอังกฤษ และมีการแบ่งแยกประเทศเป็น "อินเดีย" ฮินดู และ "ปากีสถาน" มุสลิม

Since the late nineteenth century, some Sikhs from Punjab in northern India travelled to Siam to set up businesses. Their shops on Phahurat Road and Sampheng lane (Chinatown) were mostly textile shops.

The biggest migration of the Sikhs was after World War II when India attained freedom from England, and the partition of India was the division of British India into two independent states, India (Hindu) and Pakistan (Muslim).

ชาวสิกซ์ในปากีสถานจำนวนมากจึงต้องหนีภัยออกมา เมื่อถึงกรุงเทพฯ แล้ว ครอบครัวชาวสิกซ์อพยพมักจะมาพักที่วัดสิกซ์พหุรัดก่อน
เกิดเป็นชุมชน "ประตูเหล็กใหญ่" และ "ประตูเหล็กเล็ก" ที่ย่านพหุรัดขึ้น เมื่อเก็บเงินได้ พอจะขยับขยายได้แล้ว ก็มักย้ายไปค้าขายที่ถิ่นอื่น อาจเป็นย่านสุขุมวิท หรือเป็นต่างจังหวัด อย่าง อุบล โคราช นครพนม เชียงใหม่ พัทยา

The Sikhs in Pakistan fled their country. When arriving Bangkok, many early Sikh immigrants would first settle down at a Sikh temple in Phahurat, forming Pratu Lek Yai (big iron gate) and Pratu Lek Lek (small iron gate) communities in the area. After gaining their footing, they would move to other areas, such as Sukhumvit and other provinces like Ubon Ratchathani, Korat, Chiang Mai, and Pattaya.

แหล่งที่อยู่ของครอบครัวชาวสิกซ์ เมื่อมาตั้งตัวกันที่ประเทศไทย

Communities of Sikh immigrant families who settled down in Thailand:-

ซอยประตูเหล็กใหญ่ (๑)
มีบ้านไม้ชนานสองด้านทางเดินตรงกลาง ด้านละราว ๓๐ หลัง อยู่อย่างแออัดหลายครอบครัว ปัจจุบันพัฒนาเป็นห้างสรรพสินค้าอินเดีย เอ็มโพเรียมไปแล้ว

ซอยประตูเหล็กเล็ก (๒)
อยู่ติดกับซอยประตูเหล็กใหญ่ลงมา ปัจจุบันยังมีอยู่
ตรอกสาเก (๓)
ชุมชนข้างในมีบ้านไม้ราว ๒๐-๓๐ หลัง เช่าอยู่อย่างแออัดเช่นกัน

Soi Pratu Lek Yai (big iron gate alley) (1)
was an alley with rows of wooden houses on both sides, 30 houses on each. Each home was packed with many families. Today, the location is home to The India Emporium.

Soi Pratu Lek Lek (small iron gate alley) (2)
was next to Pratu Lek Yai. It still exists today.

Trok Sa-ke (3) consisted of around 30 wooden houses, packed with Sikh immigrants who rented these houses.

แซกสิกซ์ แซกขายผ้าแห่งย่านพหุรัด
ชาวสิกซ์ที่อพยพมามากเริ่มต้นค้าขายผ้าก่อน ไม่ใช่ผ้าจากอินเดีย แต่เป็นผ้า นานาชนิด ด้วยไม่ต้องลงทุนเยอะ แบ่งผ้าขึ้นจากลำเพ็งมา เชื้อเงินนำผ้าไปขายก่อน แล้วจึงนำมาจ่ายคืนทีหลัง บ้างเปิดร้าน เปิดแผงลอยหรือเดินเร่ขายไปตามบ้าน พัฒนาเป็นขายของเงินผ่อน และออกเงินกู้ในเวลาต่อมา

Indian Sikhs, textile traders of Phahurat. Most Sikhs who were immigrants usually started out their business selling all kinds of textiles, not those imported from India. Textiles did not require a lot of investment - they could just take some fabrics from Sampheng without having to pay upfront, using trust-based lending, then pay back after they have sold the fabrics.

Some had a shop while others only had a booth or would go door to door to sell their textiles. Later, they also offered installment payment and loans.

วัดสิกซ์
วัดสิกซ์ หรือที่เรียกว่า "คุรดวารา" (Gurdwara) ถือเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวสิกซ์ในสยาม ตั้งอยู่ในย่านถนนพหุรัด-จักรเพชร ก่อสร้างขึ้นในปี ๒๔๓๕ เรียกกันว่า "คุรดวาราศรีคุรสิงห์สภา" นับเป็นวัดสิกซ์แห่งแรกของประเทศไทย ส่วนอาคารโดมทอง แลนด์มาร์คของย่านพหุรัดในปัจจุบัน สร้างขึ้นใหม่ในปี ๒๕๒๒ ตามแบบวิหารทองคำ ที่เมืองอมฤตสระรัฐปัญจาบ ประเทศอินเดีย

Sikh Temple or **Gurdwara** was central to the Sikh people in Siam since their establishment in Phahurat - Chak Phet area. This temple was built in 1932 and was known as Gurdwara Siri Guru Singh Sabha. It was the first Sikh temple in Thailand.

The golden dome, the landmark of Phahurat today, was built in 1979 following the Golden Temple of Amritsar in Punjab, India.

เอื้อเฟื้อภาพ โดย กฤติเดช ทักรอล
Images Courtesy of Kritidej Thakral

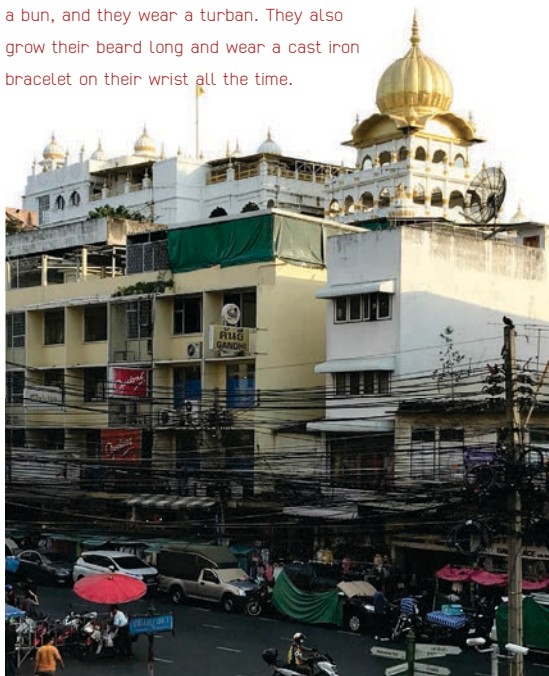
มิชชี

สิกซ์ เป็นศาสนาที่เกิดขึ้นโดยรวมคำสอนของศาสนาฮินดูกับอิสลามเข้าด้วยกัน โดยเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนล้วนเท่าเทียมกัน ทำให้ไม่มีการแบ่งวรรณะอย่างชาวอินเดียทั่วไป

ชายชาวสิกซ์ มีธรรมเนียมปฏิบัติที่ยังคงหลงเหลือถึงปัจจุบัน คือ จะไม่มีการตัดผมตั้งแต่เกิด จนผมยาวและมุ่นเป็นจุกไว้บนศีรษะ กลายมาเป็นเอกลักษณ์ของชายชาวสิกซ์ที่ต้องพกผ้าจวนหัวโต นอกจากนี้ยังไม่ตัดหนวดและเครา ไว้จนยาวถึงกลางอก และใส่กำไลเหล็กติดตัวไว้ที่ข้อมือตลอด

Sikhism was born from combining teachings in Hinduism and Islam. It was a new religion demanding equality for all, without the constraints of the Indian caste system.

Sikh men, even today, follow a practice of allowing one's hair to grow naturally and will not cut their hair since birth. Their long hair is wound into a bun, and they wear a turban. They also grow their beard long and wear a cast iron bracelet on their wrist all the time.

มหรสพฝรั่ง โรงหนังนำสมัย

New Kinds of Entertainment and Modern Theatres

ในช่วงที่สยามเปลี่ยนผ่านสู่สังคมอย่างตะวันตก รูปแบบความบันเทิงแบบใหม่ได้เข้ามามีอิทธิพลกับชีวิตชาวพระนคร และนั่นคือ “ภาพยนตร์” นับจากการฉาย “ซีเนมาโตกราฟ” (Cinematographe) ครั้งแรกที่โรงละคร หม่อมเจ้าอลังการ ในปี ๒๔๔๐ จนมีโรงภาพยนตร์ “ศาลาเฉลิมกรุง” ในช่วงก่อนสงคราม และ “คิงส์ ควีนส์ แกรนด์” แห่งย่านวังบูรพา ในยุคอเมริกันจำ ชาวพระนครได้เรียนรู้เรื่องฝรั่ง และความเป็นไปของโลกผ่านทางภาพยนตร์นี้เอง

#ModernLifeStyles #Movies #Cinemas

As Siam transitioned into a Westernized society, Western films began to have a strong influence on the Siamese people’s lifestyle, since the first cinematography screening at Prince Theatre in 1897. After that, **Chalerm Krung Theatre** was built just before the War, followed by **Kings Queens Grand** in Burapha in the age of Americanization during the 1950s-60s. It was through these movies that Bangkokians learned about Westerners and their ways of life.

“ระบำหาเสน่ห์ คณะนายหรั่ง เรืองนาม”
คณะคาบaret นักร้องหนุ่มน้อยอย่างฝรั่ง หลังสงคราม แสดงประจำอยู่ที่ โรงมหรสพ ชั้นบนของตลาดบำเพ็ญบุญ ตรงที่เป็นวังสะพานด้านเดิม

“Nai Rang’s Seductive Dance”
Nai Rang’s group was known for cabaret-style performances. After the War, the group regularly performed at the theatre on the upper level of Bamphen Boon Market. The location was formerly home to Prince Devawongse’s Palace.

โรงมหรสพหลวง “ศาลาเฉลิมกรุง” Chalerm Krung Theatre

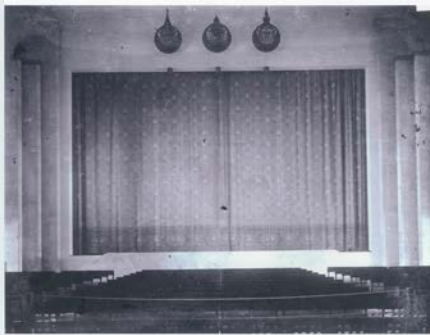
เมื่อคราวรัชกาลที่ ๗ เสด็จฯ ประพาสชวา ในปี ๒๔๓๒ ได้ทรงทอดพระเนตรภาพยนตร์ ที่โรงหนังในเมืองบันดุง จึงมีพระราชดำริให้สร้างโรงหนังนำสมัยขึ้น ตรงหัวมุมแยกถนนเจริญกรุง ติดกับตริเพชร เพื่อเฉลิมฉลองในวาระที่ กรุงเทพฯ จะครบรอบ ๑๕๐ ปี ในปี ๒๔๓๕ พร้อมกับการสร้างสะพานพุทธซึ่งเชื่อมฝั่งพระนครกับธนบุรีเข้าด้วยกัน

King Rama VII visited Java in 1929 and watched a movie at a theatre in Bandung, Indonesia. Upon his return, the King ordered a modern theatre to be built at the corner of Charoen Krung Road to celebrate Bangkok’s 150th anniversary in 1932, alongside the construction of the Memorial Bridge which connected the two parts of Bangkok.

ศาลาเฉลิมกรุง ถือเป็นโรงหนังชั้นหนึ่งแห่งเดียวในพระนคร กล่าวกันว่านำสมัยที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะเป็นโรงหนังแห่งแรกในเอเชียที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ

Chalerm Krung Theatre was the only proper theatre in Bangkok, and was said to be “one of the finest picture palaces in the Far East.” It was the first theatre in Asia with air-conditioning.

รู้หรือไม่ ...
สมัยก่อน การเผยแพร่ข่าวพระราชกรณียกิจกระทำโดยการฉายภาพยนตร์ส่วนพระองค์ตามโรงหนัง เริ่มฉายครั้งแรกเมื่อปี ๒๔๙๓ ที่ศาลาเฉลิมกรุง จนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติไปทุกปี เสด็จปีละหน และยุติไปเมื่อปี ๒๕๑๐ เมื่อโทรทัศน์เริ่มเป็นที่แพร่หลายกันแล้ว โดยได้กลายมาเป็น “ข่าวพระราชสำนัก” ที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ เช่นทุกวันนี้

ตั๋วเข้าเฉลิมกรุงกัน ตัวใบนี้เป็นตัวชั้นล่าง แถวหลัง ราคา ๒๕ สตางค์ ใช้เมื่อแรกเปิดให้บริการในปี ๒๔๓๖

Tickets to Chalerm Krung

Theatre This is a lower class ticket for the back row, priced at 0.25 baht (around a penny) per seat, when the theatre began its operation in 1933.

เอื้อเฟื้อภาพ โดย หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
Image Courtesy of Film Archive (Public Organization)

เฉลิมกรุงก่อกำเนิดขึ้นในยุคหัวเลี้ยวหัวต่อที่กำลังเปลี่ยนจากยุคหนังใบ้ มาเป็นหนังพูด ถือเป็นโรงหนังที่สร้างขึ้นมาเพื่อฉายหนังเสียงโดยเฉพาะ เป็นแห่งแรกในประเทศไทย และไม่มีซับไตเติ้ลภาษาไทย

Chalerm Krung Theatre came at a transitional period when silent film started to fade and sound-on-film movies took over. The theatre was built particularly for sound-on-film movies, and was the first of its kind in Thailand. At the time, there were no Thai subtitles.

ธรรมเนียมปฏิบัติในการชมภาพยนตร์ที่ศาลาเฉลิมกรุง
เมื่อซื้อตั๋วแล้ว ท่านสุภาพบุรุษ ท่านสุภาพสตรี เชิญเข้าไปเลือกที่นั่งได้ตามใจชอบเลยครับ เริ่มใหม่โรงด้วยการเล่นไฟสีต่างๆ บนจอ สลับกันไปมาสวยงาม ต่อด้วยการฉายหนังข่าวจากต่างประเทศ หนึ่งตัวอย่าง ก่อนจะเป็นหนังจริง

เมื่อหนังจบแล้ว จึงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ตามธรรมเนียมอังกฤษ ก่อนจะเปลี่ยนมาเปิดตอนก่อนฉายหนังในเวลาค่ำต่อมา

ท่านสุภาพบุรุษ ท่านสุภาพสตรี เชิญสูบบุหรี่กาแรตติในโรงขณะฉายภาพยนตร์ได้ตามอัธยาศัยเลยครับ

Movie-goers’ etiquette at Chalerm Krung Theatre
After purchasing your ticket, you are free to choose your preferred seat. To set the mood, colorful lights would appear on the screen, before the screening of foreign news and movie trailers, then the actual movie.

After the movie has ended, the Royal Anthem would begin to play, following the British tradition. The Royal Anthem was later moved to before the movie began.

Ladies and gentlemen, please feel free to smoke a cigarette inside the theatre.

ทาร์ซานกับมนุษย์วานร
Tarzan and the Ape Man (1932)
35 mm / B&W / Mono,
Metro-Goldwyn-Mayer
Johnny Weissmuller,
Neil Hamilton, Maureen O’Sullivan

บรรยากาศหน้าโรงเมื่อฉายหนังเรื่อง “ทาร์ซานกับมนุษย์วานร”
Taken at the theatre when Tarzan and the Ape Man was showing.

มิตร ชัยบัญชา กับยุคทองของหนังไทย
Mitr Chaibancha and the golden era of Thai film

วงการหนังไทยมาเฟื่องฟูเต็มที่ก็เมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่สองไปแล้ว เพราะเป็นยุคของหนัง ๑๖ มม. สี พากย์สด เป็นยุคที่มีการผลิตหนังไทยออกมามาก ตลาด โดยเข้าฉายที่เดียวพร้อมกันหลายๆ เรื่อง มีธรรมเนียมในการตกแต่งหน้าโรงด้วยคัทเอ้าท์ขนาดใหญ่ วาดมือ สีจัดจ้านใจ ไม่มีใครที่จะมี คัทเอ้าท์ใหญ่ และเยอะไปกว่า “มิตร ชัยบัญชา”

Thailand’s film industry flourished after World War II. Movies were shot on 16mm film in full color without sound. It thus needed to be dubbed when screening. At the time, there were countless Thai movies, with many showing at the same time. Large hand-painted cutouts in bright hues were used to decorate the entrance of the theatre, and no-one had more movie cutouts than Mitr Chaibancha.

ตลอดเวลาที่ มิตร ชัยบัญชา โผล่เล่นอยู่ในวงการจอเงินเขาเล่นหนังไปมากถึง ๒๖๖ เรื่อง โดยเข้าฉายที่ศาลาเฉลิมกรุง มากถึงราว ๕๐ เรื่อง

Throughout Mitr’s career in the film industry, he starred in a total of 266 movies, more than 50 of which were shown at Chalerm Krung Theatre.

พระเอกหน้าใหม่ “มิตร ชัยบัญชา” แจกเกิดในหนังเรื่องแรก “ชาติเสือ” เมื่อปี ๒๕๐๑ แนนอน หนังฟอร์มยักษ์ ก็ต้องเข้าฉายที่ ศาลาเฉลิมกรุง

“อินทรีแดง” ตัวละครซูเปอร์ฮีโร่ สุดคลาสสิกของไทย ปรากฏตัวครั้งแรกในหนังเรื่องที่สองของ “มิตร” “เจ้านักเลง” ปี ๒๕๐๒ เข้าฉายที่เฉลิมกรุงเช่นกัน ทำให้เขายิ่งโด่งดังใหญ่ หนึ่งชุดอินทรีแดง ยังฉายที่เฉลิมกรุง ต่อมาอีกหลายเรื่อง หนึ่งในนั้นคือ “อวสานอินทรีแดง” เมื่อปี ๒๕๐๖

ในปี ๒๕๐๕ มิตร รับบทพระเอกในหนังเรื่อง “บันทึกรักพิภพผดวี” ประกบนางเอกใหม่ ดาไลหยาดเยี่ยม เพชรฯ เขาวราษภู่ เคมีเข้ากัน กลายเป็นคู่ขวัญ “มิตร-เพชรฯ” ที่การันตีว่าจะมีคนดูแน่นอน

ภาพโปสเตอร์จาก หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
Images from Thai Film Archive (Public Organization)

เอลวิส เพรสลีย์ Elvis Presley

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ สหรัฐอเมริกาได้เข้ามามีบทบาทในสังคมโลกอย่างมาก กระแสวัฒนธรรมอเมริกันถาโถมเข้ามาผ่านทางแฟชั่น เพลง และหนังจากฮอลลีวูด และจะมีใครที่มีอิทธิพลต่อหนุ่มสาวยุคเบบี้บูมได้มากเท่าดารานักร้องผู้นี้ “เอลวิส เพรสลีย์”

After World War II, the US became powerful. American culture began to flow in through fashion, music, and Hollywood films. At the time, no one was more influential among baby boomers than actor and singer Elvis Presley.

โก๋หลังวัง เกิดขึ้นอย่างเต็มตัว เมื่อมีหนังที่เอลวิส แสดงนำเข้าฉายย่านวังบูรพาต่อเนื่องกัน ๓ เรื่อง “ฤทธิ์คนอง” (Loving You) ที่โรงหนังแกรนด์ ในวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๐, “หนุ่มเลือดร้อน” (Jailhouse Rock) ที่คิงส์ในเดือนมีนาคม ๒๕๐๑, และ “นักร้องนักเลง” (King Creole) ที่แกรนด์ ในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๑

Wang Burapha officially became a teen’s neighborhood when three consecutive movies of Elvis Presley hit the screen. Loving You was shown at Grand Theatre on November 29, 1957. Jailhouse Rock was shown at Kings Theatre in March 1958. King Creole was shown at Grand Theatre on November 26, 1958.

ศูนย์การค้าวังบูรพา Wang Burapha Shopping Center

หน้าตาไม่ต่างจากสยามสแควร์ในปัจจุบันเท่าไรนัก คือมีร้านรวงต่างๆ มีโรงหนังใหญ่ถึง ๓ โรง คือ คิงส์-ควีนส์-แกรนด์ และมีหนุ่มสาวที่เรียกตัวเองว่า “โก๋หลังวัง” มาแอ่งเอ๊าท์ ประชันโฉมกัน

Wang Burapha Shopping Center was no different from what Siam Square is today, with various shops and three major cinemas - Kings, Queens, and Grand. It is where the hip and young would come to see and be seen.

ช่วงปี ๒๕๐๐ ไทวทัศน์ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ชาวโก๋เรียนรู้วัฒนธรรมอเมริกันผ่านทางหนังฮอลลีวูดเป็นหลัก

In the 1960s, television was not yet popular, and most Thai teens learned about American culture through Hollywood films.

นานนี้มีที่มา...

“โก๋หลังวัง” เป็นคำย่อของ จ๊ิกโก๋หลังวังบูรพา มาจากคำภาษาอังกฤษว่า GigoLo (จิกกะโล) ความหมายดั้งเดิมหมายถึงหนุ่มเจ้าสำอาง หยิบหย่องเกาะผู้หญิงกิน แต่เพี้ยนความมาเป็นวัยรุ่นช่วงแต่งตัวที่เห็นเดินเตร็ดเตร่อยู่ทั่ววังบูรพา ก็พวกจ๊ิกโก๋เหล่านี้แหละ

ก้าวอย่าง “สามยอด” Sam Yot on the Move

การพัฒนาเมืองอย่างก้าวกระโดดในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงใหญ่ในย่าน “สามยอด-วังบูรพา-พาหุรัด” แห่งนี้ ด้วยในช่วงทศวรรษ ๒๕๑๐ มีการขยายย่านธุรกิจออกไปยังพื้นที่แห่งใหม่ไกลตัวเมือง เช่น สุขุมวิท สีลม และสยามสแควร์ ย่านนี้จึงค่อยๆ หมดความสำคัญลง กลายเป็นเพียงตลาดยุคเก่า ในย่านเมืองเก่า หมดความสดใหม่ไม่ทันสมัยอีกต่อไป

ลูปี พ.ศ. นี้ ย่านเมืองเก๋ายังมีหวัง จะมีใครใหม่ที่จะช่วยฟื้นย่าน “สามยอด-วังบูรพา-พาหุรัด” นี้ให้ยู่รอด และก้าวต่อไปอย่างมั่นคงได้ สถานีรถไฟ “สามยอด” อาจเป็นคำตอบ สำหรับคำถามนี้

#UrbanGentrification #MRTBL30

#SamyotStation

The speed of gentrification was faster than ever after World War II, bringing with it major changes in Sam Yot - Wang Burapha - Phahurat area. In the 1970s, businesses began to flourish and expand to other areas further out, such as Sukhumvit, Silom, and Siam Square, and this formerly glorious neighborhood began to fade away, becoming just an old market in the Old Town district, no longer fresh and modern.

Today, new hope has arrived for this Old Town area. What could help turn things around for the “Sam Yot - Wang Burapha - Phahurat” area and help it thrive sustainably?

Sam Yot MRT station could be the answer.

สถานีสามยอด

ศาลาเฉลิมกรุง หลังการจบชีวิตของมิตร ชัยบัญชา ในปี ๒๕๑๓ โรงภาพยนตร์ดังแห่งนี้ก็ซบเซา เฉลิมกรุงปิดปรับปรุงในปี ๒๕๓๔ พร้อมสถานะอาคารโบราณสถาน เปิดใหม่อีกครั้งในปี ๒๕๓๖ พร้อมศูนย์การค้าดิโอลด์สยามพลาซ่า ปัจจุบันไม่ฉายหนังแล้ว เปลี่ยนเป็นการแสดงโชว์สั้น พ่วงกับบัตรเข้าชมพระบรมมหาราชวัง มีรถรางรับส่งนักท่องเที่ยว ฝรั่ง จีน แยก คึกคัก

After the death of the ultimate superstar Mitr Chaibancha in 1970, Chalerm Krung Theatre became deserted. It was closed for renovation in 1991 and emerged as a historical site with a revamped look in 1993, together with The Old Siam Plaza. Today, instead of showing films, it is a venue for short khon Thai masked performances. The ticket is bundled with a ticket to the Grand Palace, with shuttle service to facilitate tourists from all over the world.

จากวังบูรพาภิรมย์ ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ “คิงส์” ในปี ๒๕๓๖ จนปี ๒๕๓๗ เปลี่ยนเป็นห้างเมอร์รี่คิงส์ ก่อนจะกลายเป็นแหล่งขายของเล่น ของสะสม และเกม เมื่อมีการรื้อถอนเพื่อปรับภูมิทัศน์ริมคลองโอ่งอ่าง ผู้ค้าจากย่านสะพานเหล็กต่างย้ายกันมาขึ้นห้างใหม่แห่งนี้ เมื่อก้าวมาสู่

Burapha Palace became Kings Theatre in 1953. In 1984, it was changed into Merry Kings Departmentstore. When the shops along Ong Ang Canal were forced to move to make way for a landscape improvement project, vendors from Saphan Lek (Iron Bridge) moved to this new mall, focusing on selling toys and hobbies. Mega Plaza

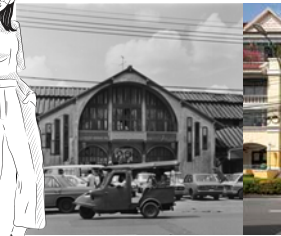
เซ็นทรัลวังบูรพา สาขาแรกของห้างสรรพสินค้าในเครือเซ็นทรัล ปิดตัวลงในปี ๒๕๕๐ ด้วยซบเซา เปิดใหม่ เปลี่ยนเป็นพื้นที่ให้เชาขายผ้า พาหุรัดติดแอร์ ดีไซน์เนอร์ไทยเดินชวักชวักที่นี่ โซนาเวิร์ลด์ พาหุรัด

Central Wang Burapha was the first department store by Central, and it was closed down in 2007 because it was not doing well. It was then reopened as a venue for selling textiles, sort of like an air-conditioned Phahurat market. You can spot Thai designers roaming around here. China World Phahurat

ตึกหัวมุมนี้ เคยเป็นห้างประตูละมยออดส์ ร้านสาขาของ บี. กริม มาก่อน ต่อมาปรับปรุงเป็นตึก ๓ ชั้น ชื่อตึก “คัคณางค์” ด้วยเป็นทรัพย์สินของพระองค์เจ้าคัคณางค์ ยุคล กรมหลวงพิษิตปรีชากร ราวปี ๒๕๓๖ เป็นที่อยู่ของโรงพยาบาลทาเคดะ ก่อนจะมาแทนที่ด้วยห้างขายยาศรีจันทร์ ของหมอลือ ศรีจันทร์ ปัจจุบันปรับปรุงใหม่โฉลโฉลไปไหน เป็นโรงแรมเก๋ไก๋คัคณางค์ คาชาเบดเฮอร์ริเทจ

This corner building used to be Pratu Samyot Store, under B. Grimm. Later, it was renovated into a 3-storey building named Gagananga as it belonged to Prince Gagananga (or Prince Bijit). In 1933, it was home to Japanese hospital Takeda, before being replaced by Srichand Pharmacy which was known for Srichand Powder. Today, it is a stylish small hotel called Cacha Bed Heritage Hotel.

ตลาดมึงเมือง ตลาดใหญ่สไตล์ฝรั่ง มีหลังคาคลุม สร้างขึ้นพร้อมกับศาลาเฉลิมกรุง บนพื้นที่โล่งขนาดใหญ่กลางย่านพาหุรัด มีนโยบายจะรื้อถอนตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์ ในปี ๒๕๐๒ แล้ว แต่มาเรื่อยๆจริงจังในปี ๒๕๒๑ ส่วนตึกแถวโดยรอบรื้อในปี ๒๕๓๕ ก่อนจะเปิดเป็นศูนย์การค้าสมัยใหม่ เอาใจคนรุ่นเก่า ในปี ๒๕๓๖ ศูนย์การค้าดิโอลด์สยามพลาซ่า

Ming Mueang Market was a Western-style roofed market. It was built around the same time as Chalerm Krung Theatre on a public ground in the Phahurat area.

The plan to dismantle the market was made since the 1960s but the actual dismantling did not begin until 1978. The shophouses surrounding the Market were torn down in 1992 and a new shopping mall was built in 1993 to cater to old school shoppers. The Old Siam Plaza

พระนคร

=ON THE MOVE=

เอื้อเพื่อวัตถุจัดแสดง

พิพิธภัณฑ์
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
พิพิธภัณฑ์การแพทย์ศิริราช
บ้านพิพิธภัณฑ์ สมาคมกิจวัฒนธรรม
พิพิธภัณฑ์อยู่สุขสุวรรณ์
โมฮามัด
เซ่งชง

Objects on Display
Collections of
King Prajadhipok Museum

Sirinaj Medical Museum
House of Museums
Yusuksuwan Museum
Mohamad
Seng Chong

เอื้อเพื่อวิทัศน์

หอภาพยนตร์
(องค์การมหาชน)

Audio-Visual Courtesy of
Thai Film Archive
(Public Organization)

เอื้อเพื่อภาพประกอบ

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
กรมศิลปากร
หอภาพยนตร์
(องค์การมหาชน)
หน่วยปฏิบัติการวิจัยแผนที่
และเอกสารประวัติศาสตร์
สถาบันยกกรรมเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
บี. กริม
รศ.ดร.กมลทศิพย์ พานิชภัคดี

Photographs Courtesy of
Office of National Archives,
Ministry of Culture
Thai Film Archive
(Public Organization)
Research Unit of Historical
Maps and Documents on Urban
Architecture
Faculty of Architecture,
Chulalongkorn University
B. Grimm
Assoc. Prof. Kundoldibya
Panitchpakdi
Asst. Prof. Pirasri Povatong
Sakchai Phanawat

ขอขอบคุณ

ดร. ฮาลาลด์ ลิงค์
บี. กริม
ระบิล พรพัฒน์กุล
สุรินทร์ บุญญัตติปัญญาน์
คชาเบตไฮเต็ล
บรรเจิด กฤษณายุธ
วุฒิ ศรีปฐมา (ยักษ์ต ชิงห์ ทักกรอล)
กฤติเดช ทักกรอล
ปณิชา ทักกรอล
ภาณุภณ ทักกรอล
พิชัย คามภิร

Special Thanks to
Harald Link
B. Grimm
Rabil Pornpatkul
Surin Banyatpiyaphod
Cacha Bed Heritage Hotel
Banchedd Krisanayuth
Jagjit Singh Thakral
Krittidej Thakral
Panisha Thakral
Panuphon Thakral
Phichai Gambhir

ขอขอบคุณ

ศ.พิเศษพ. สรรใจ แสงวีเชียร
เอนก-วรรณนา นาวิกมูล
ณรงค์ อยู่สุขสุวรรณ์
รัชดา โชติพานิช
ยอดสร้อย โกมารชุน

กลุ่มเซ็นทรัล
ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล
ปัยพรรณ จิราธิวัฒน์
โอเวชั่น สตูดิโอ

บริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้า
กรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
กองบัญชาการกองทัพบก
บริษัท สหคินิมา จำกัด
มรว. ไชยฉัตร ศุขสวัสดิ์
สมาคมศรีสุริยสิงห์สภา

อรณี ทองใหญ่ ณ อยุธยา
สมลักษณ์ เจริญพจน์
ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง

วราห์ โรจนวิภาต
เจริญ ต้นมหาพราณ
กานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ
อ. อานันท์ นาคคง
สินวัตร วีระพงษ์รามกุล

ศูนย์การค้าดิโอลด์สยาม
ฟลาซ่า
ศูนย์การค้าไชน่าเวิลด์
พาหุรัด
V8 Diner

อดีตเทพ เวณจันทร์
ผศ. ดร. ธเนศ อิ่มสำราญ
คณะภาษาและวัฒนธรรมจีน
มหาวิทยาลัยหัวเฉียว
เฉลิมพระเกียรติ

ห้างไนติงเกล-โอลิมปิค
อรุณ นิยมวานิช
ผาสุก กองพลพรหม
รศ. ดร. อดิสรดา กาศิปป
ปรียา โมราศรี
กิตติพงษ์ วงศ์มีนา
โมฮามัด คัมบาดี
ชยาธิส ประดิษฐ์บาทภา
อาจฤทธิ ประดิษฐ์บาทภา

บรรณาธิการภาษาอังกฤษ
นากามัน รุ่งวิทู

Curated by
มิวเซียมสยาม

ออกแบบและก่อสร้างนิทรรศการ
บริษัท ซีเอ็มโอ จำกัด (มหาชน)

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

เลขที่ ๔ ถนนสนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
National Discovery Museum Institute 4 Sanam Chai Road, Phra Nakhon, Bangkok 10200
tel: 66 (0) 2225 2777 fax: 66 (0) 2225 2775
www.museumslam.org | facebook.com/museumslamfan